

A feladat komplex. A mezőgazdász dönti el, hogy mely területen nem kíván mezőgazdasági termelést folytatni, de a terület erdőtelepítésre való alkalmasságának elbírálása már az erdész feladata. Ugyancsak az erdészeti tervezés keretében kell elbírálni a területnek fatermelőbázisként, vagy közjóléti célra való alkalmasságát, illetve, hogy a helyi igények, körülmények figyelembevételével melyiket kell előtérbe helyezni, érvényesíteni.

1957-ben már javasoltam (AZ ERDŐ 1957. 2.) a távlati erdőtelepítési terv összeállítását, de ezt csupán néhány alföldi erdőgazdaság szakemberei készítették el a megyei szakigazgatási szervek közreműködésével. Ezekben a megyékben nagyobb lendületet is vett az erdőtelepítés, fásítás. Azokban a megyékben, viszont, ahol ilyen tervek nem készültek, kevesebb, vontatottabb ütemű volt a telepítés.

Az új gazdasági környezet sürgetően időszerűvé teszi a javaslat felújítását. A mezőgazdaság gazdaságossági okból egyre több területet tesz szabaddá erdőtelepítésre, éppen ezért csak a gazdálkodó üzemekre épülő távlati terv ismeretében lehet megnyugtatóan dönteni abban, hogy hol, mikor, milyen és mekkora területek erdősítését irányozzuk elő. Életszínvonalunk emeléséhez — törvényünket idézve — több, jobb, olcsóbb fára van szükség. Tervtörvényünk rendelkezései szerint az erdők sokrétű hasznosítása érdekében is növelni kell az erdők területét. Ha a tervező erdész és a mezőgazdász ezeket tartja szem előtt, az egész táj képét alakíthatják át és ebben a munkában a társadalom legszélesebb rétegeinek támogatására számíthatnak.

A fagazdaság káderképzése

CSEPREGI JÁNOS

Szocialista államrendünkben a gazdasági élet vezető beosztású dolgozóinak képzése mindig megkülönböztetett fontosságú volt és az marad a jövőben is. Ennek a szükségessége napjainkban már annyira közzismert, egyértelmű, hogy azzal foglalkoznom nem lehet célom.

Társadalmi rendszerünkben a termelés, az anyagi javak előállítása területén a fejlődés örökösen gyorsütemű. Ebből fakadóan állandóan foglalkoznunk kell azzal, hogy a káderképzés a termelőüzem szemszögéből vizsgálva milyen mértékben felel meg a követelményeknek. Ahogyan változnak a termelési eszközök, a termelési technológiák, törvényszerűen változnia kell a káderképzésnek is, mivel az nem rövid időre szól; amennyire lehet előremutatónak kell lennie, valamint az új, a fejlettebb termelési eszközök, technológiák keresésére kell ösztönöznie.

Az üzemi életben vezető beosztású dolgozók (káderek) közé soroljuk minden esetben a mérnököket, technikusokat, tekintet nélkül arra, hogy az üzemi hierarchiában hol foglalnak helyet. De vezetők minden esetben még akkor is, ha úgynevezett üzemmérnöki vagy beosztott mérnöki, kerületvezetői vagy csarnokmesteri elnevezésű az a munkakör, amelyet betöltenek.

Erdőgazdálkodásunkban az elsődleges fafeldolgozó iparban, a vertikális megteremthetősége, a dinamikusabb fejlődés biztosítása érdekében, 1970. január 1-ével szervezeti változást vezetett be főhatóságunk. Ebben a megváltozott helyzetben, jóllehet a két alapvető szakma összeolvadása eleve nem következhet be, a káderképzést, a termelőüzem szemszögéből nézve bizonyos értelemben mégis felülvizsgálat tárgyává kell tenni.

Az 1001/1968. sz. Korm. határozat egyértelműen határozza meg a vezetők kiválasztásával kapcsolatos teendőket. Vezetői munkakörök betöltésénél alapvető a hármas követelmény: politikai megbízhatóság, szakmai ismeret és vezetőkészség. E követelmények egységet alkotnak, egymás rovására nem helyezhetők előtérbe.

Szakoktatási intézményeinkből a ma kikerülő mérnökök, technikusok — tapasztalatom szerint — általában szilárd, dialektikus materialista világnézetűek. Távol áll tőlem azt állítani, hogy esetenként nem találkozunk e tekintetben ellenkező megnyilvánulásokkal is, de nem ez a jellemző. Nem idegen a ma kikerülő mérnök, technikus számára, hogy a közéletbe hogyan kapcsolódjék be, hogyan vállaljon részt, mint fiatal, felsőfokon vagy középfokon képzett értelmiségi, a társadalom fejlődését szolgáló munkából. A fagazdasági üzemek magasabb vezető beosztású dolgozói számára ma már nem jelent az gondot, hogy a különböző vezetői munkakört betöltő mérnökök, technikusok kifogásolható magatartást tanúsítanak a fizikai munkát végző munkatársaikkal szemben. Ilyen tekintetben is találkozhatunk nem kívánatos jelenséggel, de megint csak, nem ez a jellemző. A jellemző az, hogy fiatal mérnökeink és technikusaink közvetlen, egészséges munkatársi kapcsolatot tudnak kiépíteni a fizikai dolgozókkal vagy alacsonyabb képzettségű munkatársaikkal.

Jellemzőnek mondhatjuk, hogy fiatal mérnökeink, technikusaink munkaszervezete, munkához való viszonya kielégíti az elvárásokat. Nem ritkaság találkozni olyan jelenségekkel, hogy kádereink a hivatalos munkaidőn túl szívesen, öntudatból fakadóan végzik munkájukat. A közelmúltban és napjainkban végzett mérnökeink, technikusaink tudatában vannak a szocialista hazafiság jelentőségének. Állandó érdeklődést tanúsítanak a nemzetközi politikai helyzet alakulása iránt.

Általánosságban és részleteiben is vizsgálva mindazt, amelyet a káderek politikai szilárdságával kapcsolatosan értünk, véleményem szerint, egyértelműen megállapíthatjuk, fiatal mérnökeink, technikusaink az elvárásoknak megfelelnek. Mindez dicséri szakoktatási intézményeink politikai oktató-nevelő munkáját.

A szakkáderek kiválasztása során a fentebb idézett határozatból eredően nem kis jelentőségű a szakmai rátermettség, képzettség, a szakma ismerete.

Termelő üzemből a kádereképzés mai rendszerét a szakmai ismeretanyag megtanítása, elsajátítása szempontjából vizsgáljuk a legtöbbször. Érthető, hiszen fiatal mérnökeinktől, technikusainktól elvárjuk, hogy a rövid gyakorló idő eltelté után teljes értékű vezetői legyenek annak a munkaterületnek, amelyre kinevezésüket nagyon alapos, körültekintő döntés után megkapják. Mivel a fiatal szakemberek kivétel nélkül nem váltják be a hozzájuk fűzött reményeket, nem tanúskodnak kivétel nélkül a szakterület olyan ismeretéről sem, amely az adott viszonyok között hosszabb-rövidebb gyakorlati idővel rendelkező szakkáderekben már megvan. Ebből szoktuk levonni azt a következtetést, hogy szakoktatási intézményeink szaktárgybeli képzésében hiányosságok vannak.

A fagazdaság kádereképzésének helyzetét a gyakorlat szemszögéből vizsgálva — megítélésem szerint —, számba kell vennünk egyrészt, hogy szakmánk nagyon sokrétű, másrészt, hogy az olyan sokszor emlegetett tudományos-technikai forradalom korszakában élünk, és nem utolsósorban azt a tényt, hogy olyan új gazdaságirányítási rendszerben dolgozunk, amely mindössze hároméves múltira tekint vissza. Ennek az új gazdaságirányítási rendszernek a kiteljesedéséhez is több évre van szükség.

A felsorolt tényezőket — szakoktatási intézményeink kádereképző munkájá-

nak megítélésekor — valahogyan nem, vagy nem kellő alapossággal szoktuk figyelembe venni. Véleményem szerint ide vezethető vissza mindaz a kifogásolás, amelyet szakkádereképzésünkkel kapcsolatosan fel szoktunk említeni.

Hazánkban az erdészeti kádereképzés nemzetközileg is elismert, hosszabb időre visszanyúló hagyományokkal rendelkezik. Ez a tény előnyöket, de ugyanakkor hátrányokat is rejt magában. Feltétlenül előnyös a hosszabb múlt abból a szempontból, hogy szakmánk sokrétűségéhez az oktatás az idők folyamán jobban tudott alkalmazkodni. Hátrány ez esetben, hogy a lexikális jellegű anyag oktatása miatt kevés idő jut a napjainkban, illetve a jövőben szükséges ismeretanyag oktatására.

Véleményem szerint oktatási intézményeink, a szaktárgyak megismerése, elsajátítása tekintetében megadják azt a szükséges alapot, amely kell ahhoz, hogy a végzett mérnök vagy technikus a rendszeres önképzés mellett és a szervezett továbbképzések útján, a termelőmunkában jól megállja a helyét. Oktatási intézményeink — tapasztalatom szerint — megtalálták azt az időbeosztást, az oktatási anyagnak azt a megválogatását, amely mellett jut idő a legújabb technikai eszközök, technológiák megismertetésére. Állítasomat kiragadott, konkrét példákkal kívánom bizonyítani. A gyakorlat még elég távol van attól, hogy munkája során az erdőnek a közjóléti jelentőségét kidomborítaná. Az oktatási intézményeinkben ezt a problémakört kellő hangsúllyal oktatják. A fakitermelés új technológiáját jelentő hosszúfás termelési módszer elméletileg, közgazdaságilag is zömében tisztázott. Az oktatási intézményeink már oktatják ezt a technológiát, de a gyakorlat még nem jutott el odáig, hogy számottevően alkalmazná is.

Korábban említést tettem a fagazdaság új szervezeti formájáról, a vertikális gazdálkodásról, annak szükségességéről, hogy a szakkádereképzést e tekintetben felül kell vizsgálni. Ebben a vonatkozásban helyesnek tartanám, ha oktatási intézményeink jobban kidomborítanák a fagazdaság két alapvető szakágazatának — erdőgazdálkodás, elsődleges faipar — egymásra utaltságát, egységét. Tudom, hogy ez „csupán szemléletbeli” kérdés, de véleményem szerint ez a szemlélet a fagazdaságok eredményesebb munkáját sokban elősegítené.

Összességében vizsgálva — itt kifejtett véleményem szerint — *szakkádereképzésünknek a szaktárgyak oktatása terén kifejtett tevékenységét kielégítőnek tartom*. Megadja azt az alapot, amelyre a szakember tovább építhet önképzés vagy szervezett továbbképzés útján. Megadja azt az alapot, hogy a mérnökök, technikusok sokrétű szakmánk valamely ágazatában, ha nem is hivatalosan, de szakmérnökké, szaktechnikussá képezhessék magukat.

Egyetemünkön a mérnöktovábbképzés rövid múlttal rendelkezik. Ebben a tekintetben sok hazai oktatási intézményünk előbbre van, bizonyítván, a szervezett mérnöktovábbképzést nem kezeljük rangjának megfelelően. Pedig sokszor megállapítottuk, hogy a műszaki tudományok forradalmi korszakát éljük, a termelőüzem csak akkor tud megfelelni a népgazdaság által támasztott követelményeknek, ha lépést tart a tudományos-technikai fejlődéssel. A termelőüzemekben dolgozó szakkaderekre, *ránk vár elsősorban az a feladat, hogy erdő- és faipari mérnök továbbképzésnek megteremtjük azt a rangot, amelyet az joggal megérdemel.*

A szakkaderek kiválasztásának harmadik kritériumaként jelöli meg a hivatkozott határozat a káder vezetőkészségét.

Közismert, a vezetői készség elsősorban olyan személyes tulajdonság, amely egyénenként változik. A vezetői készség az adott egyénben kisebb vagy nagyobb mértékben van meg, de ezt céltudatos, kitartó, oktató-nevelő munka során lehet alakítani, fejleszteni.

Szakoktatási intézményeink munkája ebből a szempontból váltotta ki bennem mindig a legnagyobb elismerést. Az a pedagógia, ahogyan az intézményekben az oktató-nevelőtestület a személyes példamutatáson keresztül neveli a hallgatókat, tanulókat, minden elismerést megérdemel. Nem lehet célom a vezetői készség igen bonyolult és sok összetételű témájába bocsátkoznom. Csupán, véleményem szerint, két nagyon fontos, a vezetőt jellemző tulajdonságra kívánok utalni. Nevezetesen a közvetlenségre, a vezetettekkel való türelmes foglalkozásra. Úgy érzem e két nagyon fontos vezetői tulajdonságra oktatási intézményeink nevelői megtanítottak bennünket a személyes példamutatásukon keresztül, anélkül, hogy a közvetlenséget a bizalmasodással, a türelmet az elnézéssel bármikor is felcseréltük volna.

Tapasztalatom szerint intézményeink tanszemélyzete ma is gyakorolja, ápolja azt a hagyományt, amely a hallgatókban a vezetői készség kifejlődését elősegíti.

A szakkaderképzés, közismerten, nem fejeződik, nem fejeződhet be az oktatási intézményben folytatott tanulmányi idő leteltével, az oklevél megszerzésével. Egyáltalában nem kis jelentőségű a kaderképzés szempontjából a gyakorlati élet. Termelőüzemeink kollektívája igen nagy mértékben tudja befolyásolni a végzett mérnökök, technikusok politikai, szakmai fejlődését, amelyért felelősséggel is tartoznak társadalmunknak. Ebből eredően a felelősség-érzettől áthatva állandóan kell foglalkoznunk a termelőüzemben, beosztásra való tekintet nélkül, a fiatal szakkaderek fejlődésével.

Nyárfatermesztés szennyvízöntözéssel

DR. SIMON MIKLÓS

Az urbanizálódás fokozódása következtében egyre gyarapodó közművesítés folytán a felgyülemlett kommunális szennyvíznek és hulladéknak elszállítása, továbbá a nagyüzemi mezőgazdasági szektorok és ezekkel kapcsolatos ipari üzemek (pl. konzerv-, keményítő-, tej-, baromfifeldolgozó stb. üzemek) által termelt nagy tömegű szennyvíznek az elvezetése napjainkban mind nagyobb problémát okoz. *Vermes (1970)* szerint *Szebellédyné* mutatott rá, hogy vízfolyásainkba naponta közel 2–2,5 millió m³ szennyvíz kerül, és ezáltal vízfolyásaink nagymérvű szennyeződése következett be. (*Joly (Vermes, 1970)* ismerteti, hogy a szennyvíz kérdése a természetben igen bonyolult jelenség. Szerinte a víz kémiai szennyeződése az egyik élőlény számára hasznos, a másakra káros lehet. Káros egyes halfajtákra, mezőgazdasági szempontból viszont hasznos lehet. A felgyülemlett szennyvíz hasznosítása ez ideig megoldatlan kérdés. Példa kedvéért megemlítjük, hogy Kecskemét város szennyvíze egy gyűjtő csatornán keresztül hasznosítatlanul elfolyik. Ilyen esettel máshol is találkozunk. A sárbogárdi Sárvíz mg. Tsz. 1971/1972-ben évi 13 000 db sertést kiadó sertéstenyésztő és hizlalótelepet helyez üzembe. Az itt keletkező nagymennyiségű trágyalét cellulóznyártelepítésre tervezik felhasználni. *Vermes (1970)* ismerteti, hogy *Szakácsi* véleménye szerint Debrecen város szennyvízmennyiségének nagy részét, mintegy 2700 kh-as szennyvízöntöző gazdaságban lehetne elhelyezni, ha a területen 13% nyárfaerdőt, 6% legelőt és 37% évelő pillangós takarmányt telepítenek. *Csávás (1970)* szerint a sertéstelepek hígtrágyáját a legtöbb helyen még szennyvíznek tekintik, olyan káros mellékterméknek, amelytől valamilyen formában meg kell szabadulni.

Schwarz adatai szerint (*Vermes, 1970*) hazánkban 1967-ben összesen 836 ha